

Miten harjoitella vaikeasti vammautuneen potilaan hoitoa – European Trauma Course (ETC)

Tuomas Brinck, Lauri Handolin

Vaikeasti vammautuneen potilaan laadukkaan alkuvaiheen hoidon on todettu vähentävän kuolleisuutta 30%:lla (1). Tärkeä osa hoitoa tapahtuu sairaalaan päivystyspoliklinikalla, missä osaavan ja järjestäytyneen traumatiimin toiminta luo edellytykset suotuisalle lopputulokselle. Vammapotilaan hoidon standardin on luonut Yhdysvalloissa kolme vuosikymmentä sitten alkunsa saanut Advanced Trauma Life Support (ATLS) -protokolla. Se on kuitenkin tehty olosuhteisiin, jossa vain yksi lääkäri ja yksi hoitaja ovat hoitamassa potilasta ja on siten vaikeasti sovellettavissa nykyaikaiseen horisontaaliseen – useita hoitotoimenpiteitä samanaikaisesti käsittävään – tiimi-ajatteluun vaikeasti vammautuneen potilaan hoidossa.

Tarve paremmin eurooppalaisten sairaaloiden toimintatapoihin sopivalle traumahoidon kurssille oli olemassa, jonka vuoksi European Resuscitation Council (ERC) perusti työryhmän vastaamaan tähän haasteeseen: European Trauma Course (ETC) sai alkunsa. Kurssimanuaali valmistui vuonna 2006 ja sen kirjoittamiseen osallistui traumahoitoon paneutuneita klinikoita kymmenestä Euroopan maasta, erikoisaloi-
naan yleiskirurgia, traumakirurgia, ortopedia, neurokirurgia, anestesiologia, akuuttilääketiede sekä teho- ja ensihoito. Pilottikursseilla etsittiin yhdessä aikuispedagogiikan asiantuntijoiden kanssa sopivinta opetusmetodia, jossa haluttiin painottaa kommunikaatiotaitoja, työskentelemistä ryhmän johtajana ja jäsenenä – teoreettisen asiaosaamisen ja käytännön taitojen lisäksi (2). Pilottivaiheen jälkeen ensimmäinen European Trauma Course järjestettiin Gentissä Belgiassa vuonna 2008 ja on tämän jälkeen järjestetty 13 maassa Euroopassa sekä lisäksi Egyptissä. Viimeisimpänä maana ETC-perheeseen liittyi Suomi vuonna 2011.

ETC on suunnattu erityisesti lääkäreille, jotka toimivat sairaalassa vaikeasti vammautuneen potilaan

alkuvaiheen hoidossa joko traumatiimin johtajana tai sen jäsenenä, mutta kurssi soveltuu myös päivystyspoliklinikalla työskenteleville trauman hoidosta kokemusta omaaville hoitajille. Osallistujia kurssille otetaan 24 ja heidät jaetaan kuuteen neljän hengen ”traumatiimiin” – kurssimanuaalin lukeminen edeltävästi on edellytys osallistumiselle. Kurssin kesto on 2,5 päivää pitäen sisällään kaksi luentoa, kaksi ohjaajien demonstraatiota koskien vammapotilaan hoitoa sekä yhteensä 26 erilaista tiiminä hoidettavaa potilastapausta. Näissä keskitytään vaikeasti vammautuneen potilaan alkuvaiheen hoitoon sairaalaan päivystyspoliklinikalla. Jokaisessa skenaariossa on omat oppimistavoitteensa ja kukin traumatiimin jäsenistä toimii vuorollaan sekä ryhmän johtajana että ryhmän jäsenenä. Potilastapausten hoidossa painotetaan vuorovai-
kutustaitoja tiimin jäsenten välillä. Skenaarioihin on integroitu työpajoja, joissa opetellaan käytännön taitoja (esimerkiksi pleuradreenin laitto, pään tietokonetomografian tulkinta, ilmatien hallinta). Potilaina toimivat nuket ja olosuhteet pyritään luomaan mahdollisimman realistisiksi. Ensimmäisenä kurssipäivänä keskitytään tunnistamaan ja hoitamaan välittömästi henkeä uhkaavia ilmatieongelmia, rintakehävammoja ja shokkia. Toisena ja kolmantena päivänä käsitellään lisäksi tiettyjen kehonalueiden (esimerkiksi pää ja vatsa) ja potilasryhmien (lapset, raskaana olevat) vammoja. Lämpästäkseen kurssin tulee kurssilaisen toimia viimeisenä päivänä hyväksytysti traumatiimin johtajana skenaariossa, jossa tiimin muut jäsenet muodostuvat kurssin ohjaajista ja avustajista. Kurssilaisen arvioissa korostetaan kyvykkyyttä toimia ryhmän johtajana. Jos kurssilaisen todetaan omaavan erityistä tietämystä, vuorovaikutustaitoja ja ”katu-uskottavuutta”, voidaan hänet kutsua kouluttautumaan jatkossa ETC-ohjaajaksi. Tämä edellyttää aikuispedagogiikan kurssin käy-

mistä sekä toimimista kouluttajakokelaana kahdella kurssilla ennen täysivaltaisuutta ohjaajana (3).

Suomen ensimmäinen European Trauma Course järjestettiin Hyvinkäällä lokakuussa 2011 Suomen Traumatologiyhdistyksen toimiessa paikallisjärjestäjänä. Kurssille kutsuttiin 24 kokenutta osallistujaa eri erikoisaloilta (ortopedia ja traumatologia, anestesiologia, neurokirurgia, lastenkirurgia), mukana oli menestyksekkäästi myös kaksi päivystyspoliklinikalla työskentelevää hoitajaa. Yksi osallistuja tuli Maltalta, muut olivat suomalaisia. Kurssin ohjaajat tulivat Saksasta, Iso-Britanniasta, Puolasta, Maltalta, Italiasta sekä Suomesta. Kaikki osallistujat läpäisivät kurssin ja ETC-historiassa ennätyselliset kymmenen osallistujaa kutsuttiin ohjaajakoulutukseen. ETC-ideologian mukaisen ryhmätyöskentelyn korostamisen ja eurooppalaisten hoitostandardien vaikeasti vammautuneen potilaan hoidossa voidaan todeta soveltuvan hyvin työskentely-ympäristöön suomalaisen sairaalan päivystyspoliklinikalla. Kurssilaisten innostuneisuus ja antama hyvä palaute kannustaa jatkossa säännönmukaiseen kurssin järjestämiseen Suomessa. Seuraava ETC järjestetäänkin 30.10. - 2.11.2012 Hyvinkäällä. Tulevaisuuden haasteena on suomalaisten ohjaajakandidaattien rekrytoiminen, jotta riittävä määrä kursseja voidaan järjestää vastaamaan arvioitavissa olevaa suurta kiinnostusta, jota ETC Suomessa herättää. Jatkossa olisi mielestämme syytä harkita vaikeasti vammautuneen potilaan hoitoa koskevan käytännön kurssin sisällyttämistä pakollisena vaatimuksena ortopedian ja traumatologian sekä anestesiologian koulutusohjelmiin.

Kirjallisuus

1. Fact sheet EURO/11/05 Rev.1 Copenhagen, Bucharest, 12 September 2005.
2. Lott C, Thies KC: European Trauma Course. Notfall Rettungsmed 2009. Suppl 2 12:34-38.
3. European Trauma Course Manual. Driscoll P, Gwinnutt C, editors. 2nd edition 2009.